

Europees Platform
voor het Nederlandse Onderwijs

Visitatie Tweektalig Onderwijs
Rapport

School	Mencia de Mendoza
Rector/directeur	drs. G. Olthof
Adres	Mendelssohnlaan 1
Postcode en Plaats	4837 CV Breda
Tel.nr/faxnr	076 5601350 / 076 5658980
e-mail	grombouts@mencia.nl
website	www.mencia.nl
BRINnr.	25 GC 02
Denominatie school	RK
Start tto	2002
Tto-coördinator	drs. G. Rombouts
Aantal tto-leerlingen per november 2006	276
Datum visitatie	5 december 2006
Visitatoren	Prof. Dr. C.L.J. de Bot, Dr. G.H. Oonk

Tekent voor gezien namens Mencia de Mendoza

G.H.J.M. Olthof..... (naam)

Directeur..... (functie)

22-03-07..... (datum)

Breda..... (plaats)

OVERALL OORDEEL : +

De visitatiecommissie zal het aan het bestuur van het Europees Platform voorstellen om aan Mencia de Mendoza het certificaat tto junior-school toe te kennen.

Herbezoek: in het schooljaar 2009/2010, daar het certificaat een geldigheidsduur van drie jaar kent.

Overzicht per kenmerk

- **Kenmerk 1**

De leerlingen behalen de resultaten die op grond van hun mogelijkheden en op grond van het feit dat zij een tto-programma volgen, kunnen worden verwacht.

Oordeel kenmerk 1: overwegend sterk = 4

- **Kenmerk 2**

De tto-afdeling biedt leerlingen voldoende tijd om zich het leerstofaanbod eigen te maken.

Oordeel kenmerk 2: overwegend sterk = 4

- **Kenmerk 3**

De kwaliteit van het taalaanbod en leerstofaanbod is voldoende voor de specifieke doelstellingen van tto.

Oordeel kenmerk 3: overwegend sterk = 4

- **Kenmerk 4**

In het curriculum van de tto-afdeling komt de Europese en Internationale oriëntatie tot uiting.

Oordeel kenmerk 4: overwegend sterk = 4

- **Kenmerk 5 (vakdocenten)**

Het pedagogisch-didactisch handelen van de docenten die in het Engels lesgeven bevordert de verwerving van het Engels door de leerlingen en vormt de basis van een ondersteunend werkklimaat.

Oordeel kenmerk 5 (vakdocenten): overwegend sterk = 4

- **Kenmerk 5 (docenten Engels)**

Het pedagogisch-didactisch handelen van de docenten die in het Engels lesgeven bevordert de verwerving van het Engels door de leerlingen en vormt de basis van een ondersteunend werkklimaat.

Oordeel kenmerk 5 (docenten Engels) : overwegend sterk = 4

Gezien de observaties en de gesprekken is de commissie gekomen tot het eindoordeel 'overwegend sterk' = 4.

Algemene opmerkingen vooraf

Tijdens de visitatie is een aantal punten naar voren gekomen dat door de commissie als positief wordt gezien en een aantal punten dat de aandacht van de schoolleiding en het tto-team vraagt. De commissie heeft geconstateerd dat de aanbevelingen naar aanleiding van het voortgangsbezoek van 2004 zeer ter harte zijn genomen en dat op alle daar genoemde punten grote vooruitgang is geboekt.

Positieve punten

- Er is sprake van samenwerking tussen de docenten engels en de vakdocenten. Een van de docenten Engels verzorgt intervisie bij vakdocenten en een uur scholing Engels gericht op fluency. Ook voor gevorderde docenten blijkt dit bijzonder zinvol omdat men er zich van bewust is dat de taalontwikkeling Engels niet stil mag staan. Deze docent kijkt ook alle brieven en proefwerken na van de vakdocenten. Hij wordt hiervoor ook gefaciliteerd. Alle docenten die we gezien hebben, hebben een ruim voldoende niveau qua Engels. Gezien de opmerkingen die hierover zijn gemaakt in het voortgangsrapport is deze vooruitgang prijzenswaardig.
- In de tto-afdeling is nu een groot aantal native speakers werkzaam verdeeld over verschillende vakken. Ze spelen ook een actieve rol in de ontwikkeling van het tto programma.
- Er is een goed gestructureerd EIO programma met daarin veel uitwisselingen met verschillende Europese landen. Dat levert veel werk op voor de coördinator. Extra ondersteuning in de vorm van een assistent die niet noodzakelijkerwijs een eerste-graads docent hoeft te zijn en die voor minder geld allerlei dingen kan regelen valt te overwegen.
- De leerlingen zijn in grote meerderheid heel positief over het programma en geven vrijwel unaniem dat ze opnieuw voor tto zouden kiezen als ze die keus opnieuw moesten maken. Dit wordt ondersteund door de ouders die zich de eerste drie maanden wel zorgen maakten, ondanks de geruststelling dat het allemaal wel goed zou komen, maar die nu allen aangeven weer voor tto te zullen kiezen.
- De docenten tonen zich zeer betrokken en positief over school, de leiding en het programma. Er waren geen aanwijzingen dat de vergoedingen voor extra werkzaamheden t.b.v. tto als onvoldoende werden ervaren, maar de commissie heeft hier niet expliciet naar gevraagd.
- Er is nu dubbele bezetting op vakken, waardoor het uitvallen van docenten, zoals dit zich recentelijk ook heeft voorgedaan, niet direct tot onoverkomelijke problemen leidt. Bovendien zijn genoeg uren door grote aantallen leerlingen om ieder van die docenten een substantieel deel van het werk in de tto-afdeling te kunnen laten doen.
- De commissie oordeelt positief over het streven om te komen tot een MYP en IB E. Ook al zou uiteindelijk niet worden gekozen voor het MYP dan het proces van verkenning toch positief kunnen werken voor de school. Als de thans nog vage plannen om te komen tot een internationale school succes lijken te hebben dan worden de mogelijkheden om een compleet MYP en IB programma op te zetten reëler. Het IB programma sluit ook goed aan bij de combinatie tto en gymnasium. Wel dient bedacht te worden dat het Nederlandse beleid t.a.v het IB zeer voorzichtig is en in de komende jaren op slechts 4 pilot-scholen de voors en tegens zullen worden onderzocht, waarna de minister in 2012 een besluit neemt over al dan niet voortzetten.

- Het plan om op het schoolrapport een aparte vermelding voor Engels toe te nemen is in de ogen van de commissie een positief punt met name om motivatie van ouderejaars leerlingen gaande te houden.
- De commissie heeft de indruk op basis van zowel de observaties in de klassen als de gesprekken met leerlingen en docenten de indruk dat er veel meer Engels in klassen wordt gesproken dan ten tijde van het voortgangsbezoek. Sommige docenten zetten ook redelijke forse straffen o het gebruik van het Nederlands.
- Vakdocenten blijken zich meer bewust te worden van hun rol als taaldocent. Met het toenemen van de eigen taalvaardigheid komt er meer ruimte om te letten op de taal van de leerlingen, niet alleen qua grammatica, maar ook qua woordenschat en manier van presenteren voor een publiek. Vakdocenten gaan geen grammaticales geven, maar corrigeren wel fouten zonder daar punten voor af te trekken.
- De commissie is het eens met de school dat het beter is om discussie over tto-havo nog even uit te stellen gezien de groei in het vwo, en mogelijk de ontwikkelingen t.a.v. de internationale school. De combinatie van tto en gymnasium is een sterke troef, maar de havo moet niet (nog meer) de bezemwagen van het vwo worden, terwijl men hard werkt om de havo een eigen status te geven.

Aandachtspunten

- Op alle niveaus is er discussie over de overgang 3 naar 4 en de rol van Engels. Met name de docenten wiskunde zouden graag hun vak ook in de bovenbouw in het Engels geven tot en met klas 5. Men is het er over eens dat dit vak zich bij uitstek leent omdat het minder talig is dan andere vakken als biologie en geschiedenis en het in vrijwel alle pakketten een plaats heeft. Leerlingen ervaren nu wel problemen bij de overgang naar een Nederlands programma omdat de docenten tot voor kort geen rekening hielden met de gaten in de kennis van het Nederlandse vakjargon. het laatste jaar lijkt dat beter te zijn geworden.
- In verschillende documenten over tto wordt de nadruk compleet op de Engelse taalvaardigheid gelegd, terwijl ook EIO een cruciaal aspect is. Dit zou in de beleidsdocumenten en voorlichtingsmaterialen meer zichtbaar gemaakt moeten worden.
- De informatie over MYP/IB kan bij ouders en leerlingen mogelijk tot verkeerde verwachtingen leiden: als er een MYP programma komt in de onderbouw en IB A2 voor Engels in de bovenbouw, wil dat nog niet zeggen dat de leerlingen daarmee het complete IB Diploma krijgen. De suggestie dat het certificaat voor IB A2 Engels automatisch toegang geeft tot alle respectabele universiteiten in de wereld is niet juist (net zoals met een regulier vwo diploma van een automatisme geen sprake is).
- Het onderwijs op het gebied van EIO zouden tussen de vakken beter kunnen worden afgestemd. De leerlingen geven aan dat ze regelmatig en soms tot vervelends toe min of meer dezelfde informatie over Europese eenwording krijgen. Dat zal de belangstelling voor Europa niet ten goede komen.
- De commissie stelt voor om de Europese dimensie in het vak International Studies meer zichtbaar te maken, mogelijk zou het vak European/International Studies kunnen heten.
- De commissie heeft de indruk dat ict een grotere rol zou kunnen spelen in het tto-programma. Er is een prachtige mediatheek waarin veel te vinden is. De via internet beschikbare informatie kan heel bruikbaar zijn.
- Er zou meer kunnen worden gedaan aan doeltaal/voertaal bij andere talen: het lijkt de commissie een goed idee om dat in ieder geval voor tto groepen te laten gebeuren door

die docenten te selecteren die hier positief tegenover staan. Ook hierbij zou intervisie een bruikbaar instrument kunnen zijn.

- Hoewel dat zeker niet de bedoeling is van de school heeft het tto toch een speciale positie: er zijn meer interessante excursies en activiteiten. De leerlingen voelen zichzelf niet beter, maar ervaren wel dat er zo naar hen gekeken wordt. De school is zich hiervan bewust en gaat hier zorgvuldig mee om, bijvoorbeeld door de klassen in tto niet kleiner te maken dan in de rest van de school. Het blijkt belangrijk om de bijzondere status van tto zo weinig mogelijk te: benadrukken en zoals nu al gebeurt, excursies in vakanties te laten plaatsvinden.
- Er wordt veel werk op het gebied van internationalisering verricht en het valt te overwegen om of een aparte coördinator internationalisering of de coördinator ondersteuning te geven. Het hoeft dan geen eerste-grader te zijn die praktische punten kan regelen.

	1	De leerlingen behalen de resultaten die op grond van hun mogelijkheden en op grond van het feit dat zij een tto-programma volgen, kunnen worden verwacht		
	1.1	De overgang van jaar 1 naar jaar 2 vertoont een uitval die lager is dan het landelijk gemiddelde voor vwo-leerlingen.	+	
	1.2	Leerlingen doorlopen de school zonder veel vertraging.	+	
	1.3	De leerlingen bereiken aan het einde van klas 3-vwo een niveau van taalvaardigheid Engels dat overeenkomt met het niveau B2 van het CEFR (Common European Framework of Reference).	+	
	1.4.			
	a	De school biedt in klas 6-vwo het IB Engels Language A2 aan en leerlingen zijn verplicht hieraan mee te doen.	Nvt	
	b	Van de leerlingen in klas 6-vwo haalt 80% het Language A2 Certificaat van het International Baccalaureate, met een cijfer van minimaal 4.	Nvt	
	1.5	De leerlingen behalen op het centraal schriftelijk eindexamen Engels resultaten die positief afwijken van het landelijk gemiddelde.	Nvt	
	1.6	De leerlingen behalen op het centraal schriftelijk eindexamen Nederlands resultaten die niet negatief afwijken van het landelijk gemiddelde.	Nvt	
	1.7	De leerlingen behalen op het centraal schriftelijk eindexamen in alle overige vakken (zowel de vakken waarin Engels de voertaal is als de vakken die in het Nederlands worden gegeven) resultaten die niet negatief afwijken van het landelijk gemiddelde.	Nvt	
	1.8.			
	a	Aan het eind van de derde klas voldoet de leerling aantoonbaar aan de kerndoelen internationalisering, tenminste binnen de vakken geschiedenis, aardrijkskunde, economie, met specifieke aandacht voor Europese thema's, zodat zij/hij er met inzicht over kan praten en schrijven.	+	
	b	Aan het eind van de derde klas heeft de leerling ten minste eenmaal ervaring opgedaan met een Europees project.	+	
	1.9	De leerlingen hebben aan het eind van de Tweede Fase binnen hun studielast ten minste 80 studielasturen (slu) besteed aan het onderdeel EIO, hetzij in de vorm van een profielwerkstuk, hetzij d.m.v een essay, presentatie, werkstuk en/of gesprek als onderdeel van één of meer vakken, bij voorkeur in combinatie met een leerlingenuitwisseling aangevuld met ict-activiteiten.	Nvt	
		OORDEEL: overwegend sterk = 4		
Norm: 1.2,1.3,1.4, 1.5,1.6,1.7, 1.8b 1.9		Toelichting		

	2	De tto-afdeling biedt leerlingen voldoende tijd om zich het leerstofaanbod eigen te maken		
	2.1	De tto-afdeling heeft voldoende onderwijstijd gepland waarin Engels de voertaal is	+	
	2.2	De tto-afdeling heeft voldoende onderwijstijd gepland waarin EIO aan bod komt. De afdeling kan, tenminste binnen de vakken aardrijkskunde, economie, geschiedenis en CKV een overzicht geven van het aantal uren dat ruwweg is besteed aan de behandeling van EIO in zowel de basisvorming als de Tweede Fase.	+	
	2.3	Docenten maken efficiënt gebruik van de geplande contacttijd (80%).	+	
	2.4	Er is een native speaker werkzaam in de sectie Engels.	+	
	2.5	Uit twee van de drie clusters, genoemd onder B1a in de Standaard EP tto Engels-vwo, wordt ten minste één vak door moedertaalsprekers Engels gegeven, d.w.z. dat er ten minste twee vakken door moedertaalsprekers Engels worden gegeven.	+	
	2.6	Voor de overige talen (dus afgezien van Engels) geldt doeltaal = voertaal		-
		OORDEEL: overwegend sterk = 4		
<i>Norm 2.1 , 2.2 en één andere ind.</i>		Toelichting		

	3	De kwaliteit van het taalaanbod en leerstofaanbod is voldoende voor de specifieke doelstellingen van tto		
	3.1	De keuze van de vakken die in het Engels worden aangeboden waarborgt een goede spreiding over soorten en stijlen van taalgebruik, d.w.z. dat uit elk van de clusters Maatschappijvakken, Exacte vakken en Creatieve en bewegingsvakken ten minste één vak in het Engels wordt aangeboden.	+	
	3.2	De keuze van de onderwijsmaterialen die worden gebruikt waarborgt het gebruik van authentiek Engelstalig materiaal dat het juiste niveau heeft voor de betreffende doelgroep.	+	
	3.3	De kwaliteit van het taalaanbod dat door docenten zelf wordt geproduceerd is voldoende, d.w.z. minimaal niveau B2 van het CEFR voor alle vaardigheden.	+	
	3.4	Er wordt voldoende aandacht besteed aan de vormkenmerken van het Engels (met name in de lessen van het vak Engels).	+	
		OORDEEL: overwegend sterk = 4		
<i>Norm 3.1, 3.3 en één andere indicator</i>		Toelichting		

	5	Het pedagogisch-didactisch handelen van de docenten die in het Engels lesgeven bevordert de verwerving van het Engels door de leerlingen en vormt de basis van een ondersteunend werkklimaat (<i>vakdocenten</i>)		
	5.1	Tto-docenten maken effectief gebruik van de voertaal Engels	+	
	5.2	Tto-docenten hanteren een repertoire van didactische werkvormen die de leerlingen stimuleren talige output te produceren	+	
	5.3	Tto-docenten geven correctieve feedback op de taalproductie van de leerlingen	+	
	5.4	Tto-docenten zijn in staat voorkomende taalproblemen te signaleren <i>Contra-indicatief scoren: als wel nodig maar gebeurt niet, dan -</i>	+	
	5.5	Tto-docenten maken leerlingen bewust van specifiek talige aspecten van hun vak	+	
		OORDEEL: overwegend sterk = 4		
<i>Norm 5.1 lesniveau 5.2, 5.3 en 5.5</i>		Toelichting		

	5	Het pedagogisch-didactisch handelen van de docenten die in het Engels lesgeven bevordert de verwerving van het Engels door de leerlingen en vormt de basis van een ondersteunend werkklimaat (<i>docenten Engels</i>)		
	5.6	Tto-docenten maken effectief gebruik van de voertaal Engels.	+	
	5.7	Tto-docenten hanteren een repertoire van didactische werkvormen die de leerlingen stimuleren talige output te produceren. Ze besteden ruim aandacht aan alle taalvaardigheden.	+	
	5.8	Tto-docenten stimuleren de taalverwerving door de leerlingen d.m.v. verschillende manieren van correctieve feedback.	+	
	5.9	Tto-docenten modelleren effectief taalleerstrategieën. (<i>allen scoren indien positief</i>)	Nvt	
	5.10	Tto-docenten besteden in samenwerking met de vakdocenten aandacht aan veel voorkomende taalproblemen tijdens de lessen in de andere vakken.	+	
	5.11	Tto-docenten besteden aandacht aan de vormkenmerken van het Engels	+	
		OORDEEL: overwegend sterk = 4		
<i>Norm: 5.6, 5.8 lesniveau 5.7 en 5.11 op school- niveau</i>		Toelichting Kenmerk 5.9 is niet geobserveerd		

Dit rapport, dat ten grondslag ligt aan de toekenning van het certificaat 'tto junior school' in 2006, is hetzij geldig tot en met 1 augustus 2009, hetzij zolang de aan het certificaat ten grondslag liggende erkenning in stand blijft en de school dus volwaardig lid is van het landelijk netwerk tto. Zie verder de 'gebruiksregels keurmerk tto (junior) school', o.a. te vinden op de keerzijde van het certificaat.

Ondergetekenden verklaren de inhoud van dit rapport:

Namens het Europees Platform:

Voor akkoord:

Drs. J. Divis

Directeur

plaats en datum:

Alkmaar, 14 december 2006

Namens de school:

Voor gezien:

naam: OLTHOF

functie: Directeur

plaats en datum:

Breda, 22-03-07

